

EDUSKUNNAN VASTAUS 228/2010 vp

Hallituksen esitys laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä sekä Verohallinnosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä sekä Verohallinnosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta (HE 163/2010 vp).

Valiokuntakäsittely

Valtiovarainvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (VaVM 45/2010 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Harmaan talouden selvitysyksikkö ja sen tehtävät

Verohallinnossa on Harmaan talouden selvitysyksikkö, jäljempänä *selvitysyksikkö*.

Selvitysyksikön tehtävänä on:

1) edistää harmaan talouden torjuntaa tuottamalla ja jakamalla tietoa harmaasta taloudesta ja sen torjunnasta;

2) laatia viranomaiselle velvoitteidenhoitoselvityksiä organisaatioista ja organisaatiohenkilöistä 6 §:ssä säädettyihin käyttötarkoituksiin.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *organisaatiolla* yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä mainittuja rekisteröitäviä yksiköitä;

2) *organisaatiohenkilöllä* liiketoimintakielosta annetun lain (1059/1985) 2 §:ssä tarkoitettua henkilöä tai sellaista omistajaa, joka yksin tai yhdessä ylenevässä tai alenevässä suhteessa olevan henkilön, aviopuolison, rekisteröidyssä parisuhteessa toisen osapuolen tai samassa taloudessa asuvan henkilön kanssa omistaa vähintään 10 prosenttia yhteisön pääomasta tai heillä on vastaava osuus yhteisön äänimäärästä;

3) *harmaalla taloudella* organisaation sellaista toimintaa, josta aiheutuvia lakisääteisiä velvoitteita laiminlyödään verojen, lakisääteisten

eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksujen taikka tullin perimien maksujen suorittamisen välttämiseksi tai perusteettoman palautuksen saamiseksi;

4) *viranomaisella* viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:n 1 momentin 1—7 kohdassa tarkoitettua viranomaista.

3 §

Ilmiöselvitys

Selvitysyksikkö laatii ilmiöselvityksiä 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetyn tehtävänsä tueksi.

Ilmiöselvityksessä kuvataan harmaan talouden ilmiöitä ja harmaan talouden torjuntaa sekä näiden vaikutuksia yksilöimättä organisaatiota tai organisaatiohenkilöä.

4 §

Selvitysyksikön oikeus saada tietoja ilmiöselvitystä varten

Selvitysyksiköllä on oikeus saada pyynnöstä salassapitovelvollisuuden estämättä viranomaiselta ilmiöselvityksen laatimiseksi välttämättömät tiedot henkilöstä ja organisaatiosta seuraavasti:

1) nimi, henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus taikka muut yksilöintitiedot sekä yhteystiedot;

2) organisaatiohenkilön asemaa sekä organisaation omistus- ja hallintasuhteita kuvaavat tiedot;

3) taloudellista toimintaa ja taloudellista asemaa kuvaavat tiedot;

4) veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- ja työttömyysvakuutus- sekä tullin perimiin maksuihin liittyviä velvoitteita sekä niiden hoitamista ja valvontaa kuvaavat tiedot;

5) maksuhäiriöitä kuvaavat tiedot;

6) 1 kohdassa tarkoitettut tiedot henkilöön tai organisaatioon takaisinsaannista konkurssi-

pesään annetun lain (758/1991) 3 §:ssä tarkoitettussa suhteessa olevista henkilöistä;

7) esitutkintaviranomaiselta esitutkintaa koskevat muutkin kuin 1—6 kohdassa tarkoitettut tiedot, kun tieto liittyy rikokseen, jonka epäillään tapahtuneen organisaation toiminnassa taikka organisaatiota hyväksi käyttäen;

8) lukuun ottamatta oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain (370/2007) 9 §:ssä tarkoitettuja salassa pidettäviä oikeudenkäyntiasiakirjoja ja 10 §:ssä tarkoitettuja salassa pidettäviksi määrättyjä tietoja, tiedot oikeushallinnon rekistereissä olevista syyteharkinnassa, syytteessä tai tuomioistuin-käsittelyssä olevista ja olleista asioista sekä rikosasioita koskevista tuomioista, kun syyteharkinta, syyte tai tuomioistuin-käsittely liittyy rikokseen, jonka epäillään tapahtuneen organisaation toiminnassa taikka organisaatiota hyväksi käyttäen.

Selvitysyksiköllä on kuitenkin oikeus saada tiedot esitutkintaviranomaiselta ainoastaan esitutkintaviranomaisen suostumuksella ja rikostorjuntaa varten saadut tiedustelutiedot vain rekisterinpitäjän suostumuksella.

Ne henkilöt tai organisaatiot, joista selvitysyksikkö pyytää tietoja, on yksilöitävä tietopyynnössä nimen tai muun yksilöintitiedon taikka toimialan, sijainnin tai muun ryhmäominaisuuden mukaan.

Ilmiöselvitystä varten saatua tietoa ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin ilmiöselvitykseen ja velvoitteidenhoitoselvitykseen 5 §:n 3 momentissa säädettyä tarkoitusta varten.

Jos selvitysyksikkö toteaa, ettei henkilö ole organisaatiohenkilön asemassa, häntä koskevat tiedot on hävitettävä välittömästi.

5 §

Velvoitteidenhoitoselvitys

Selvitysyksikkö laatii pyynnöstä velvoitteidenhoitoselvityksen 6 §:ssä säädettyihin käyttö-tarkoituksiin.

Velvoitteidenhoitoselvitystä koskevassa pyynnössä on yksilöitävä organisaatio tai henkilö, josta selvitystä pyydetään, ja selvityksen

käyttötarkoitus siten, että velvoitteidenhoitoselvitys tulee laadituksi tarpeellisilla tiedoilla.

Velvoitteidenhoitoselvityksen voi myös pyytää ilmiöselvityksessä kuvatun ryhmän perusteella.

Selvitysyksikkö kuvaa velvoitteidenhoitoselvityksessä organisaation tai organisaatiohenkilön sekä näihin välittömästi tai välillisesti kytkeytyvän organisaation ja organisaatiohenkilön toimintaa ja taloutta sekä veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka tullin perimiin maksuihin liittyvien velvoitteiden hoitamista.

Jos selvitysyksikkö toteaa, ettei henkilö ole organisaatiohenkilön asemassa, velvoitteidenhoitoselvitys on lopetettava hänen osaltaan ja häntä koskevat tiedot on hävitettävä välittömästi.

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

- 1) Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 2 §:n 1 momentissa säädettyä tehtävää;
- 2) tullilain (1466/1994) 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun tullitoimenpiteen suorittamista sekä tullin suorittamaa verotusta, verovalvontaa ja verojen perintää;
- 3) Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä työeläkevakuuttamisvelvoitteiden valvontaa;
- 4) työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyn toimeenpanon valvontaa;
- 5) alkoholilain (1143/1994) 41 ja 42 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamista;
- 6) valtionavustuslain (688/2001) perusteella organisaation toimintaa varten annettavan rahoituksen myöntämistä ja valvontaa;
- 7) rakennerahastolain (1401/2006) 28 §:ssä tarkoitetun tehtävän hoitamista;

8) ulosottokaareissa (705/2007) tarkoitettua täytäntöönpanoa;

9) konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetussa laissa (109/1995) tarkoitettua konkurssipesien hallinnon valvontaa;

10) liiketoimintakiellosta annetun lain 19 a §:ssä tarkoitettua liiketoimintakiellon määrittämisen edellytysten tutkintaa ja 21 a §:ssä tarkoitettua liiketoimintakiellon valvontaa;

11) poliisin tai rajavartiolaitoksen suorittamaa rikosten ennalta estämistä ja selvittämistä tai tullin suorittamaa esitutkintaa, jos rikoksesta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään yksi vuosi vankeutta ja rikoksen epäillään tapahtuneen organisaation toiminnassa taikka organisaatiota hyväksi käyttäen;

12) esitutkintalain (449/1987) 5 §:ssä tarkoitetun rikoksen johdosta tuomittavan menettämisseuraamuksen selvittämistä sekä rikoslain (39/1889) 10 luvussa tarkoitetun menettämisseuraamuksen määrittämistä;

13) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain (503/2008) 35 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä ja selvittämistä.

Aikaisemmin laadittua velvoitteidenhoitoselvitystä voidaan käyttää samasta organisaatiosta tai organisaatiohenkilöstä saman pyytäjän samaa käyttötarkoitusta varten laadittavan uuden velvoitteidenhoitoselvityksen laadinnassa.

7 §

Selvitysyksikön oikeus saada tietoja velvoitteidenhoitoselvitystä varten

Selvitysyksiköllä on oikeus saada salassapito-velvollisuuden estämättä viranomaiselta ne velvoitteidenhoitoselvityksen laatimiseksi välttämättömät tiedot, jotka velvoitteidenhoitoselvitystä pyytävä viranomainen on oikeutettu saamaan selvityspyynnössä kuvattua käyttötarkoitusta varten.

Selvitysyksiköllä on kuitenkin oikeus saada tiedot esitutkintaviranomaiselta ainoastaan esitutkintaviranomaisen suostumuksella ja rikos-

torjuntaa varten saadut tiedustelutiedot vain rekisterinpitäjän suostumuksella.

8 §

Tietojen maksuttomuus ja tekninen käyttöyhteys

Selvitysyksiköllä on oikeus saada tiedot maksutta. Jos luovutuksesta aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin korvattava.

Tiedot voidaan luovuttaa selvitysyksikölle myös teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

9 §

Selvitystietojärjestelmä

Selvitystietojärjestelmä on selvitysyksikön käyttöön tarkoitettu pysyvä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä henkilörekisteri. Selvitystietojärjestelmä voi sisältää sellaisia tietoja, joita on tarpeen käsitellä 1 §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamisessa. Rekisterinpitäjä on Verohallinto.

Selvitystietojärjestelmän osarekistereitä ovat velvoitteidenhoitoselvitysrekisteri ja ilmiöselvitysrekisteri. Velvoitteidenhoitoselvitysrekisteriin saa tallentaa velvoitteidenhoitoselvityksen laatimiseksi saatuja tietoja sekä näiden tietojen perusteella laadittuja velvoitteidenhoitoselvityksiä. Ilmiöselvitysrekisteriin saa tallentaa ilmiöselvitysten laatimiseksi saatuja tietoja sekä näiden tietojen perusteella laadittuja ilmiöselvityksiä.

10 §

Tietojen poistaminen selvitystietojärjestelmästä

Selvitystietojärjestelmään tallennetut selvitysten laatimiseksi hankitut tiedot on poistettava, jos ne eivät ole tarpeen kyseisen selvityksen laatimiseksi.

Selvitystietojärjestelmään tallennetut muut kuin 1 momentissa tarkoitettut tiedot on poistettava viiden vuoden kuluttua selvityksen valmistumisesta, jollei selvityksen edelleen säilyttäminen ole 1 §:ssä säädetyn tehtävän suorittamiseksi välttämätöntä. Selvityksen edelleen säilyttämisen välttämättömyys tutkitaan viimeistään kolmen vuoden kuluttua edellisestä tarkastamisesta. Tietojen uudelleen tarkastamisesta tehdään merkintä.

Arkistotoimen tehtävistä ja arkistoon siirrettävistä asiakirjoista säädetään arkistolaissa (831/1994).

11 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen luovutus ja käyttäminen

Selvitysyksikkö saa luovuttaa velvoitteidenhoitoselvityksen vain selvitystä pyytäneelle viranomaiselle pyynnössä esitettyyn käyttöön.

Selvitysyksikkö laatii ja luovuttaa velvoitteidenhoitoselvityksen maksutta.

Tiedon antamisesta selvityksestä muuhun tarkoitukseen päättää selvitystä pyytänyt viranomainen.

12 §

Henkilötietojen käsittely ja tarkastusoikeus

Henkilötietoja käsiteltäessä noudatetaan henkilötietolakia (523/1999).

Rekisteröidyllä ei ole kuitenkaan tarkastusoikeutta henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 45 §:ssä ja henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 42 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin eikä tullilain 22 §:n 3 momentissa mainituissa rekistereissä oleviin tietoihin.

Tietosuojavaltuutettu voi rekisteröidyn pyynnöstä tarkastaa 2 momentissa tarkoitettujen rekisteröityä koskevien tietojen lainmukaisuuden.

13 §

Asiakirjojen ja tietojen julkisuus

Asiakirjojen ja tietojen julkisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

Ilmiöselvitysten laatimiseksi saadut tiedot, velvoitteidenhoitoselvitykset ja niiden laatimiseksi saadut tiedot sekä ilmiöselvityksiä ja velvoitteidenhoitoselvityksiä koskevat pyynnöt ovat selvitysyksikössä salassa pidettäviä.

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain velvoitteidenhoitoselvityksiä koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin 1 päivästä heinäkuuta 2011.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki

Verohallinnosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 4 §:n 2 momentti seuraavasti:

4 §

Yksiköt

köstä säädetään Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetussa laissa (/).

Veronsaajien oikeudenvalvontayksiköstä säädetään 24 §:ssä. Harmaan talouden selvitysyksi-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 7 päivänä joulukuuta 2010
